

ASEPTINEN TOIMINTA PIENTOIMENPITEISSÄ

Tämä ohje koskee pientoimenpiteitä, jotka tehdään leikkaussalin ulkopuolella ja joissa läpäistään ihoa, limakalvoja, asetetaan vierasesineitä elimistöön tai kajotaan steriiliin ruumiinosaan.

Kaikissa pientoimenpiteissä noudatetaan aseptisia toimintatapoja, joiden avulla pyritään estämään hoitoon liittyviä infektioita potilaille.

Toimenpidekohtaiset, tarkemmat suositukset käsien desinfektioavasta (tavanomainen/kirurginen), suojaimista ja steriilin toimenpidepöydän tarpeesta kts. Pientoimenpiteiden suojainsuositukset-ohje.

Pientoimenpiteet tehdään toimenpidehuoneessa ja toimenpidetiloissa vältetään tarpeetonta asiointia toimenpiteen aikana. Toimenpidehuoneeseen varataan vain tarvittava välineistö.

KÄSIHYGIENIA	
Käsien pesu	Kädet pestään vedellä ja nestesaippualla työpäivän alkaessa, wc-käynnin jälkeen ja aina kun ne ovat likaiset.
Käsien desinfektio	Käsihuhdetta (3-5 ml) hierotaan huolellisesti kuiviin käsiin, erityisesti sormenpäihin, peukaloihin ja kämmeniin, kunnes kädet ovat täysin kuivat. <ul style="list-style-type: none">• Ennen kuin kosketat potilasta tai potilaan lähiympäristöä• Ennen aseptista toimenpidettä• Eritteiden käsittelyn jälkeen• Potilaaseen tai potilaan lähiympäristöön koskettamisen jälkeen• Ennen suojainten pukemista ja niiden riisumisen jälkeen
Kirurginen käsien desinfektio	Kolmen minuutin kestoinen kirurginen käsien desinfektio tehdään ennen toimenpiteitä, joissa on erityisen korkeat hygieniavaatimukset (esim. keskuslaskimokatettrin asettaminen). Kirurginen käsien desinfektio: <ul style="list-style-type: none">• Käsihuhdetta hierotaan kuiviin käsiin ja käsivarsiin aina kynärtaipeisiin asti.• Käsihuhdetta otetaan toistuvasti 7-9 kertaa• Käsien tulee pysyä kosteina 3 minuutin desinfektiohieronnan ajan.• Viimeisellä annostelukerralla desinfioi erityisesti ranteet, kämmenet, sormienvälit ja sormenpäät.• Käsien tulee olla täysin kuivat ennen steriilien leikkauskäsineiden pukemista.• Kts. Kirurginen käsien desinfektio-ohje.

SUOJAIMET	
Suojakäsineet	<ul style="list-style-type: none"> • Tehdaspuhtailla suojakäsineillä estetään ensisijaisesti toimenpiteentekijän käsien kontaminoituminen potilaan eritteillä. Tehdaspuhtaat suojakäsineet eivät ole steriilit ja sen vuoksi niitä ei käytetä steriileissä toimenpiteissä. • Steriilejä suojakäsineitä käytetään toimenpiteissä, joissa läpäistään ihoa, limakalvoja, asetetaan vierasesineitä elimistöön tai kajotaan steriiliin ruumiinosaan.
Kirurginen suu-nenäsuojain	<ul style="list-style-type: none"> • Estää pisaroiden välityksellä leviäviä infektioita. • Estää toimenpiteen tekijän suun mikrobien siirtymisen toimenpidealueelle ja suojaa toimenpiteen tekijää roiskeilta. • Käytetään aina steriilille alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä. • Kirurginen suu-nenäsuojain on kertakäyttöinen ja toimenpidekohtainen. • Käytön aikana suojainta ei kosketella, eikä siirrellä. • Riisutaan kasvoilta tarttumalla desinfioiduin käsin kiinnitysnauhoihin/korvalenkkeihin ja laitetaan suoraan roskiin.
Silmäsuojain, visiiri, suojalasit	<ul style="list-style-type: none"> • Estää eriteroiskeet työntekijän silmiin • Käytetään, jos toimenpiteen aikana on vaara eriteroiskeista.
Suojatakki tai suojaesiliina	<ul style="list-style-type: none"> • Tehdaspuhdas suojatakki suojaa toimenpiteen tekijää eritteiltä. • Steriiliä suojatakkaa käytetään suojaamaan steriiliä aluetta, sitä käytetään toimenpiteissä, joissa erityisen korkeat hygieniavaatimukset. • Steriiliä suojatakkaa käyttävät <u>kaikki steriilillä alueella työskentelevät henkilöt.</u>
Hiussuojain	<ul style="list-style-type: none"> • Käytetään toimenpiteissä, joissa on erityisen korkeat hygieniavaatimukset • Hiussuojaimen tulee aina peittää kaikki hiukset. • Hiussuojain riisutaan käytön jälkeen suoraan roskiin (ei käytetä uudelleen). • Kädet desinfioidaan aina hiussuojaimen pukemisen ja riisumisen jälkeen. • Parta peitetään kypärämallisella leikkauspäähineellä ja suu-nenäsuojaimella.
VALMISTELUT JA TARVITTAVAT VÄLINEET	
Potilaan valmistelu	Toimenpidekohta tulee olla hyvin esillä ja tulee varmistaa, että potilaan asento hyvä.
Steriilin toimenpidepöydän valmistelu	Instrumenttipöytä puhdistetaan pintadesinfektioaineella. Pöytä peitetään steriilillä suojaliinalla, joka peittää myös pöydän reunat ja osin pöydän jalat. Ennen steriilien pakkausten avaamista tarkistetaan niiden eheys, värimuutokset, steriiliys ja viimeinen käyttöpäivä.

	<p>Avustava hoitaja avaa steriilit tarvikkeet toimenpidettä tekeväälle lääkärille tai hoitajalle. Jos hoitaja on yksin valmistelemassa steriiliä pöytää, otetaan steriilit tarvikkeet ja pieninstrumentit pakkauksista steriileillä pihdeillä tai steriileillä suojakäsineillä.</p> <p>Instrumentteja ja tarvikkeita ei pudoteta tai heitetä suojapakkauksista pöydälle. Steriilin pöydän päälle tai sen yli ei kurkoteta. Jos steriili instrumentti-pöytä joudutaan valmistelemaan etukäteen, se peitetään riittävän isolla steriilillä suojaliinalla. Mikrobikontaminaation välttämiseksi, pöytiä ei tehdä käyttö-kuntoon edellisenä päivänä.</p>
<p>Toimenpide- alueen valmistelu</p>	<p>Ehjän ihon desinfektioon käytetään tehdaspuhtaita välineitä:</p> <ul style="list-style-type: none">• Pesusetti tai pesutaitoksia/sykeröitä ja liuoskuppi• Desinfektioaine: vähintään 80% alkoholi (esim. Dilutus)• Tehdaspuhtaat suojakäsineet <p>Rikkinäisen ihon, alle 24h vanhan leikkaushaavan, limakalvojen ja kasvojen alueella käytetään steriilejä välineitä:</p> <ul style="list-style-type: none">• Steriili pesusetti• Steriilit suojakäsineet• Steriili NaCl 0,9% <p>Ihokarvoja ei tarvitse rutiininomaisesti poistaa toimenpidealueelta. Mikäli ne poistetaan, se tehdään juuri ennen toimenpidettä. Ihokarvat poistetaan atraumaattisella menetelmällä ihoa vaurioittamatta, joko saksilla tai sähkökäyttöisellä leikkurilla, jossa on kertakäyttöinen terä.</p> <p>Ihon desinfektio</p> <ul style="list-style-type: none">• Toimenpidealue desinfioidaan juuri ennen toimenpidettä.• Suojakäsineet puetaan desinfiotuihin käsiin.• Desinfioi riittävän laaja alue• Desinfektiossa edetään aseptisen työjärjestyksen mukaisesti, edeten puhtaasta likaiseen (likaisia alueita ovat mm. kainalot, nivustaipeet, genitaalialue).• Huomioi, että suojakäsineet eivät kosketa desinfiotavaa aluetta pesun aikana.• Desinfektiossa edetään nesteen valumissuunnassa ylhäältä alaspäin tai leikkausviillosta keskeltä sivuille.• Desinfioidaan pesualue riittävän laajasti yhdensuuntaisin vedoin.• Pesutaitokset vaihdetaan aina pesukertojen välillä.• Desinfektio toistetaan kaksi-kolme kertaa desinfektioaluetta pienentäen. Viimeisenä pisto- tai leikkausviillon alue.• Desinfektioaineen annetaan kuivua iholla ennen steriilien liinojen kiinnittämistä ja toimenpiteen aloittamista• Desinfioi kädet suojakäsineiden riisumisen jälkeen.

TOIMENPIDEHUONEEN SIIVOUS	
Välsiivous	<ul style="list-style-type: none">• Täydet jäte- ja pyykkisäkit poistetaan.• Eritetahrat pyyhitään kaksivaiheisen eritetahradesinfektion mukaisesti.• Siivouksessa puhdistetaan toimenpidetaso ja sen välitön ympäristö, kosketuspinnat sekä toimenpiteen aikana käytetyt laitteet ja koneet.• Lattia pyyhitään tarvittaessa.
Päivän päätteeksi	<ul style="list-style-type: none">• Päivän lopuksi toimenpidehuone siivotaan normaalin loppusiivouksen mukaisesti.

Toimintaohje pohjautuu HUS Infektiosairauksien klinikan ohjeeseen (19.11.2021)